

BUSQUETS, LL.; SERRA, B. [COMP.]. *NARRACIONS I PEDAGOGIA*.
BARCELONA: INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS.
SOCIETAT CATALANA DE PEDAGOGIA, 2008

És notori l'interès actual per la narrativa des de diferents matèries o amb enfocaments multidisciplinaris. La filosofia i l'antropologia, la lingüística i la psicologia —entre altres disciplines— s'interessen pel pensament narratiu que precedeix i acompanya el pensament conegut tradicionalment com a racional. No hi ha dubte que una d'aquestes matèries és la pedagogia. De fet, aquest gir cap a la narrativa es presenta com un corrent humanitzador i vivificador davant d'un currículum excessivament fred i abstracte, i també com l'adequació de l'aprenentatge als instruments de comprensió de les diferents etapes lingüístiques. Altrament, la narrativa també s'utilitza en la formació de professorat i en la recerca i avaluació educatives. Així, abasta un ampli camp pedagògic, des de la renovació curricular i la psicologia de l'aprenentatge fins a la recerca i la forma-

ció de professorat (documents professionals, mètode del cas, diaris i autobiografies) i l'avaluació (informes escolars narratius).

Podem dir, doncs, que la línia narrativa és en aquests moments una de les més prometedores de la pedagogia. Des de fa alguns anys el gran psicòleg Jerome Seymour Bruner, des de posicions pluridisciplinàries i en la línia d'una psicologia i pedagogia culturals, reivindica les narracions com a instrument pedagògic també en matèries científiques. Pel seu cantó, el canadenc Kieran Egan, basant-se en Vigotski i amb un profund coneixement antropològic i lingüístic, postula l'adequació de l'aprenentatge als instruments de comprensió de les diferents etapes lingüístiques, entre les quals destaca el llenguatge oral i després l'escrit.

En aquesta direcció, des de l'any 2004 la Societat Catalana de Pedagogia organitza un seminari presencial/virtual sobre narracions en el currículum, en el qual hi han participat professores i professors de diferents especialitats universitàries (llengua, literatura, història, pedagogia, psicologia, filosofia, ciències, matemàtiques, música) i dels nivells obligatoris, molts dels quals varen assistir també a aquestes jornades. D'altra banda, el maig del 2006, Egan ens va visitar, va concórrer al nostre seminari i va dictar dues conferències a Barcelona, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans i al Departament d'Educació de la Generalitat (la de l'IEC fou retransmesa per videoconferència a Girona, Tarragona i Lleida). D'acord amb les idees que ell propugna, i amb l'ànim d'adaptar-les a la nostra realitat nacional, ara es treballa en un projecte sobre *Narracions i currículum*, tot aplegant materials narratius d'interès curricular en diferents camps i estenent-ho a l'àmbit dels Països Catalans.

Per continuar aprofundint en aquesta línia, es va organitzar l'any 2006 el Seminari de Tardor «Narracions i pedagogia», en col·laboració amb la Societat Catalana de Llengua i Literatura, amb la finalitat de donar a conèixer diferents experiències i recerques d'utilització de les narracions en el currículum tant a educació infantil i primària com a la secundària. Així, es van exposar i debatre diferents gèneres i metodologies narratives que se solen emprar a l'ensenyament. La tarda del divendres 25 de novembre de 2006 es va dedicar a plantejaments generals, necessàriament limitats només a alguns aspectes concrets: el psicològic (Ramon Canals, amb especial èmfasi en l'obra de Bruner), el literari (Ricard Torrents) i els materials narratius dels professors i professores (el mestre i escriptor Jaume Cella). També es varen presentar experiències i propostes en educació infantil (Adoració Hermoso i Maica Castellà) i primària (Josep-Maria Ferran i Josefina Masip).

El matí del dissabte 26 de novembre de 2006 va començar amb una reflexió sobre la narrativitat en la forma de comprensió que Egan anomena romàn-

tica (vuit-quinze anys) i les seves conseqüències en el currículum. Es va destacar que les característiques distintives de la comprensió romàntica es desenvolupen en una etapa de plena consolidació dels sistemes simbòlics de la lectoescriptura i del pensament matemàtic i que es basen en l'interès que es desvetlla en els estudiants per explorar els límits de la realitat, els extrems de l'experiència i el context ampli de la nostra vida, tot vist en l'entorn de les aspiracions i emocions humanes. Altrament, el personatge arquetípic romàntic és l'heroi/heroïna que transcendeix els límits humans convencionals, dotat de qualitats que el fan extremadament atractiu. El currículum de la secundària, seguint aquest enfocament narratiu i les característiques de la comprensió romàntica, descriuria l'aventura històrica i científica humana com una narració plena d'emocions i dramatisme. Aquests plantejaments es van il·lustrar amb experiències viscudes en centres de secundària, en llengua i literatura (Carme Alcoverro, Jordi Solé Camardons), ciències (Mercè Izquierdo), matemàtiques (Antoni Gomà) i història (Encarna Hidalgo). Després, els professors Vicent Salvador i Enric Balaguer, de les universitats de Castelló i Alacant, tractaren, respectivament, de «La novel·la i el conte» i «La literatura del jo», tot incidint en els diaris dels alumnes.

Ara, dos anys després, ens arriba el llibre que recull les diverses contribucions presentades en aquell Seminari de Tardor, que ultrapassen els noms dels autors i autores suara esmentats. Així, a continuació, indiquem els diversos treballs recopilats en aquest volum que ha promogut la Societat Catalana de Pedagogia: «Gir cap a la narrativa», per Ramon Canals; «Pensament, literatura i narrativitat», per Ricard Torrents; «Narracions dels professors», per Jaume Cela; «Narracions i currículum segons Egan: la comprensió mítica dels tres als vuit anys», per Lluís Busquets; «Recerques a partir de textos narratius. Educació infantil», per Adoració Hermoso i Maica Castellà; «Història de la invenció dels nombres», per Montserrat Torra; «Narracions i relats, un nou enfocament metodològic per a l'aprenentatge en la diversitat», per Josep-Maria Ferran i Josefina Masip; «Narracions de l'àmbit dels Països Catalans», per Bosco Garcia; «Narracions i currículum segons Egan (comprensió romàntica, vuit-quinze anys)», per Blanca Serra; «El relat en l'educació secundària», per Carme Alcoverro; «Les narratives en el projecte "Ciències 12-16"», per Mercè Izquierdo; «Narracions en la història. El segle XX en primera persona», per Encarna Hidalgo; «El concurs de relats Cangur-SCM», per Antoni Gomà; «Educació imaginativa: les narracions (i el cinema) de fantasmes, vampirs, éssers artificials, del futur i extraterrestres», per Jordi Solé Camardons; «Narracions i pedagogia: conte i novel·la en l'educació», per Vicent Salvador, i «La literatura del jo i la construcció de l'individu», per Enric Balaguer.

Tot i l'amplitud del tema abordat, el cert és que molts dels aspectes tractats en aquest llibre signifiquen un petit tast que requereix futures ampliacions i aprofundiments. Per altra banda, encara falten enfocaments des d'altres matèries com la filosofia, la lingüística o l'antropologia, la qual cosa ens porta a la implicació de més societats filials de l'Institut d'Estudis Catalans en aquest projecte col·lectiu. Sigui com sigui, sembla clar que el gir narratiu dels centres educatius ha de partir del que ja es fa (contes a primària i el treball narratiu del professorat de secundària) però hauria d'arribar a totes les àrees i nivells, a la vegada que caldria tractar d'aprofundir en els *tipus de comprensió mítica i romàntica* d'Egan. En una escola castigada i saturada pels aspectes formals del currículum, les idees d'aquest professor canadenc —que van donar peu al Seminari de Tardor de l'any 2006 i al volum que ara es publica— representen una alenada d'aire fresc per tal d'anar al fons del problema: retornar als *significats* que vivifiquen els continguts.

Lluís Busquets i Dalmau